

Viite: Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta
Asia: Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/21366/2020

Linkki: <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=f3688d33-5e1b-4217-a80c-92be09753b0a>

Invalidiliitto ry kiittää liikenne- ja viestintäministeriötä mahdollisuudesta lausua postilain muutoksesta. Samaan lakikokonaisuuteen kuuluvasta valtioneuvoston asetuksesta koskien sanomalehtien määräaikaista jakelutukea (VN/21366/2020) emme näe tarvetta lausua. Invalidiliitto ry on fyysisesti vammaisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajärjestö. Liitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Invalidiliitossa on lähes 30 000 henkilöjäsentä ja 145 jäsenyhdistystä.

Käsitteet kunnossa!

Invalidiliitto katsoo, että postilain uudistuksen 43 §:n Jakelua ja 48 §:n Liikenne- ja viestintäviraston määräyksenantovaltuutta koskeva sääntely jakelupaikan määrittämisessä postin saajan henkilökohtaisten erityistarpeiden perusteella tarvitsee lakiesityksessä kuvattua kielellistä tarkentamista ja muutosta kokonaisuudessaan nykyisessä, koska termeillä ”liikkumisesteinen” ja ”toimintakyky” luodaan asioihin merkityssisältöjä. Invalidiliiton mielestä nykyiset edellytykset eli postinsaajan ikä yli 75 vuotta ja nyt muutettuna terminä liikkumisesteisyys ovat kannatettavia perusteita.

Lain perusteluihin lisää oikeuslähteitä

Lain perusteluissa avataan terminologisten muutosten lisäksi mm. yhdenvertaisuuslain 15 §:n kohtuullisia mukautuksia vammaisille ja positiivista erityiskohtelua erityisesti perustuslain 6 §:n 2 momentin ja yhdenvertaisuuslain 9 §:n mukaisesti. Invalidiliiton mielestä tämä on kannatettavaa, mutta esittää tähän täsmennyksiä ja lisäyksiä.

Ensinnäkin YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen artiklassa 2 (Määritelmät) säädetään kohtuullisten mukautusten epääminen vammaisilta erityiseksi vammaisuuteen kohdistuvaksi syrjinnän muodoksi. Kansallisesti vastaavasta syrjinnän kiellosta kohtuullisten mukautusten epäämisessä vammaisilta on säädetty yhdenvertaisuuslain 8 §:n 2 momentissa.

Toiseksi YK:n vammaissopimuksen artiklan 5 (Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus) alakohdan 3. nojalla ”yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja syrjinnän poistamiseksi sopimuspuolet toteuttavat kaikki asianmukaiset toimet varmistaakseen kohtuullisten mukautusten tekemisen.” Edelleen yleissopimuksen artiklan 5 alakohdan 4. mukaan ”erityistoimia, jotka ovat tarpeen vammaisten henkilöiden tosiasiallisen yhdenvertaisuuden jouduttamiseksi tai saavuttamiseksi, ei katsota tämän yleissopimuksen tarkoittamaksi syrjinnäksi.” Tällä tarkoitetaan juuri postilakiesityksessä mainittua positiivista erityiskohtelua.

Invalidiliiton mielestä kansainvälisen Suomessa 10.6.2016 lakina voimaan astuneen YK:n vammaissopimuksen edellä mainitut kohdat ja kansallisen yhdenvertaisuuslain kohta sopivat postilakiesityksen perusteluihin erinomaisesti oikeuslähteiksi tässä kontekstissa. Suomen perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Ministeriöltä edellytetään toimia - Liikenne- ja viestintäviraston määräys (61/2011 M) vaatii uudistamista

Invalidiliitto katsoo, että liikenne- ja viestintäministeriön toimivaltaan kuuluva liikenne- ja viestintäviraston ohjaus edellyttää myös postilaatikon sijoittamista koskevan määräyksen uudistamista. Ensinnäkin jo terminologiset muutokset edellyttävät määräyksen sanamuotojen tarkistamista. Toiseksi määräyksen 8 §:n henkilökohtaiset erityistarpeet poikkeavan postijakelun edellytyksenä asettavat liikkumisesteisen henkilön riippuvaiseksi samassa taloudessa asuvan henkilön toiminnasta ja olosuhteista sen arvioinnille, kuinka pitkään ajallisesti liikkumisesteinen ihminen kotonaan on itseksensä.

YK:n vammaissopimuksen artikla 19 edellyttää toimia vammaisen henkilön itsenäisen elämän ja osallisuuden tukemiseksi. Toisaalta vammaiset naiset kohtaavat muita naisia enemmän väkivaltaa ja on mahdollista, että lähisuhdeväkivaltatilanteissa vammaiselle osoitettu posti ei välttämättä mene asumisjärjestelyistä huolimatta perille.

Invalidiliitto kiinnittää huomiota määräyksen 8 §:n kohtaan liikkumisesteisyyden toteutamisesta, että postinjakelijan oikeus saada lääkärintodistus enintään kahden vuoden väliajoin on pysyvän fyysisen vamman tilanteissa tarpeeton. Lisäksi EU:n henkilötietosuoja-asetuksen artiklan 5 mukana rekisterinpitäjää sitoo henkilötietojen minimointia koskeva periaate. Rekisterinpitäjän pitää myös määritellä, kuinka kauan se henkilötietoja säilyttää. Siten muu lainsäädäntö edellyttää määräyksen tarkentamista monin eri tavoin.

Helsingissä 12. marraskuuta 2021

INVALIDILIITTO RY

Janne Juvakka

Laura Andersson

toimitusjohtaja

yhteiskuntasuhdejohtaja

Lisätietoja: Henrik Gustafsson, lakimies, henrik.gustafsson@invalidiliitto.fi